

Newsletter

03. jún

Foto: neznámy autor; zdroj: Wikimedia Commons / Medek – Bonnaud:
K víťazné svobode 1914 – 1918 – 1928

Milan Rastislav Štefánik bol astronóm, vojak, diplomat a politik, jedna z kľúčových osobností slovenských dejín. Popri Tomášovi Garriguovi Masarykovi a Edvardovi Benešovi zohral významnú úlohu pri vzniku prvej Československej republiky. Počas prvej svetovej vojny prispel svojou diplomatickou a vojenskou činnosťou aj k organizovaniu československých légií. Tragicky zahynul v roku 1919 pri leteckom nešťastí.

PANELOVÁ VÝSTAVA / PREDNÁŠKA

Termín a čas konania:

03. 06. 2026 | 16:00

Miesto konania: Dom slovenskej kultúry | Kossuth tér 10, Békešská Čaba

VÝSTAVA M. R. ŠTEFÁNIK

Slovenský inštitút v Budapešti, Generálny konzulát Slovenskej republiky v Békešskej Čabe a Čabianska organizácia Slovákov spoločne organizujú panelovú výstavu **Úspešný príbeh M. R. Štefánika**.

Výstavu otvoria Eva Ivančová, riaditeľka Slovenského inštitútu v Budapešti, a Richard Kmeť, generálny konzul Slovenskej republiky v Békešskej Čabe.

V rámci programu Mgr. Juraj Rágyanszki, pracovník Výskumného ústavu Slovákov v Maďarsku a Katedry slovanských filológií Filozofickej fakulty ELTE, predstavi v krátkej prednáške Štefánikove roky strávené v Sarvaši.

Program moderuje Mgr. Bence Püski-Liker z Výskumného ústavu Slovákov v Maďarsku a Katedry cudzích jazykov a literatúr Pedagogickej fakulty ELTE, predseda Čabianskej organizácie Slovákov.

Panelová výstava predstavuje život a dielo Milana Rastislava Štefánika.

Autorom textov je Michal Kšiňan, pracovník Historického ústavu Slovenskej akadémie vied.

Výstava bola pripravená pri príležitosti 145. výročia narodenia Milana Rastislava Štefánika.

■

VÝSTAVA | Aj výstavy majú svoje osudy...

Termín a čas konania: **18. 06. 2026 | 18:00**

Trvanie výstavy: **18. 06. 2026 → 05. 07. 2026**

Miesto konania: Slovenský inštitút v Budapešti | Rákóczi út 15, 1088 Budapešť

AJ VÝSTAVY MAJÚ SVOJE OSUDY...

25 rokov jednej výstavy

18. jún

Foto: Georges Merillon / Gamma-Rapho via Getty Images

Príbeh výstavy Alexander Dubček Štátnik Demokrat Európan

Alexander Dubček nepochybne patrí medzi najvýznamnejšie osobnosti modernej slovenskej histórie. Je jednou z mála slovenských historických postáv, ktorej odkaz prekročil hranice stredoeurópskeho regiónu. Stal sa hlavnou postavou Pražskej jari a symbolom nádeje pre ľudskejšiu podobu politiky a spoločnosti. Jeho meno je natrvalo súčasťou spoločensko-politického procesu v Československu v 60. rokoch 20. storočia spojeného s úsilím o demokratizáciu a humanizáciu komunistického režimu, ktorý predčasne ukončila invázia vojsk Varšavskej zmluvy 21. augusta 1968.

Bývalí spolupracovníci a priatelia Alexandra Dubčeka, združení v Spoločnosti Alexandra Dubčeka, sa na prelome tisícročí rozhodli pripomenúť si jeho dielo a politický odkaz panelovou výstavou.

Od roku 2001 bola výstava Alexander Dubček Štátnik Demokrat Európan prezentovaná po celej Európe, na rôznych miestach a vo viacerých európskych inštitúciách.

Pri 25. výročí vzniku výstavy si ju tvorcovia opäť pripomenuli. Dnes sa k nej vraciame ako k historickému artefaktu – s výrazným retro nádychom, no stále nesúcemu silné posolstvo.

Za uplynulé štvrtstoročie sa Európa aj Slovensko podstatne zmenili. Mnohé udalosti, ktoré formovali Dubčekovu dobu, sa pre mladšiu generáciu stali už len kapitolou v učebniciach dejepisu. Práve preto opätovné predstavenie tejto výstavy v jej pôvodnej autenticknej podobe má význam. História nie je uzavretá kapitola, ale živý zdroj inšpirácie pre súčasnosť aj budúcnosť.

Výstavou si zároveň pripomenieme tohtoročné 105. výročie narodenia Alexandra Dubčeka (27. november 1921).

Spomínať dnes na odkaz Alexandra Dubčeka znamená nestratiť vieru v to, že politika môže mať aj ľudskú tvár.

■

ROZHOVOR | So spisovateľkou **Slavkou Liptákovou** sme sa rozprávali o písaní, o úlohe medziľudských vzťahov, ako aj o hraniciach medzi fikciou a realitou. Rozhovor sa dotýka autofikcie, literárneho pretvárania osobných skúseností, premien slovenskej prózy a vnútorného rytmu tvorivej práce.

SLAVKA LIPTÁKOVÁ: Na hranici fikcie a reality

Slavka Liptáková je slovenská spisovateľka a scenáristka. Vyštudovala odbor Filmová a televízna scenáristika a dramaturgia na Vysokej škole múzických umení v Bratislave. Je autorkou kníh pre deti a mládež, románov, filmových scenárov, rozhlasových hier a televíznych projektov. Jej román Krajina matiek sa v roku 2023 dostal do desiatky literárnej ceny Anasoft litera; v maďarskom preklade vyšiel pod názvom Anyák földje v preklade Eriky Vályi Horváth vo vydavateľstve Abacus+. Spolu s Ferom Liptákom je zakladateľkou občianskeho združenia Stodola Lišov.

Vo svojej tvorbe často pracujete s medziľudskými vzťahmi a ženskými postavami. Čo Vás pri písaní najviac inšpiruje?

Často sa stáva, že moje písanie, alebo aspoň nejaká sekvencia, vychádza z vizuálneho obrazu, ktorý má pre mňa špecifickú atmosféru.

Je niečím zvláštny, priťahuje ma svojou intenzitou. Anglický básnik Stephen Spender to nazval „atmosféra pocitu“.

Ale mohli by sme pre to nájsť aj iné označenia, napríklad

foto: Juraj Homola

„zmyslový agregát“. Možno to súvisí s mojim scenáristickým vzdelaním, vidím literatúru vlastne v obrazoch. Taký typ literatúry ma baví aj ako čitateľa, dokážem sa do nej ponoriť, mať z nej aj iný, než len intelektuálny pôžitok. Táto aura obrazu väčšinou pochádza zo vzťahov, ale nie nevyhnutne len z tých medzi postavami. Môže

to byť aj vzťah medzi postavou a prostredím alebo nejakým napätím vnútri postavy, ktorý sa prejaví napríklad nepatričným gestom, zaváhaním, reakciou. Vzťahy v rozprávaní zohrávajú, samozrejme, veľkú úlohu. V istom type narácie – ku ktorej by som radila aj tú svoju – sú úplne zásadné. Oni sú námetom,

tkanivom aj kostrou rozprávania. Takže aj keď je rozprávanie iniciované obrazom, ďalej narába so vzťahmi veľmi cielene. To je potom dramaturgická práca, vystavať príbeh tak, aby nás bavil. Aby mal v sebe napätie aj dynamiku. Miesta vyostrenia aj miesta oddychu.

Vaše knihy pôsobia veľmi autenticky. Vychádzate pri tvorbe aj z vlastných skúseností alebo skôr z pozorovania okolia?

Ak som dobre porozumela literárnovednému pojmu „autofikcia“, mohli by sme ich asi nazvať autofikciou. Je tam veľa osobných zážitkov,

foto: Fero Lipták

„Hranica medzi fikciou a biografiou či autobiografiou sa nedá určiť. Neexistuje, a predsa kde tu rozoznávam fragmenty zo života alebo vnímam pasáže, ktoré sú úplne vyfabulované.“

ktoré sú ale vždy beletrizované. Preformátované pre potreby danej sekvencie, danej postavy. Častokrát sú to konglomeráty skúseností. Rozprávam, napríklad, historiku, ktorá sa stala mojej

mame, ale nasadím na to vlastné prežívanie z celkom inej situácie a dopoviem ju podľa ďalšieho zážitku alebo čistej fikcie. Hranica medzi fikciou a biografiou či autobiografiou sa nedá určiť. Neexistuje, a predsa kde tu rozoznávam fragmenty zo života alebo vnímam pasáže, ktoré sú úplne vyfabulované.

Ako sa podľa Vás zmenila slovenská literatúra za posledné roky?

Na túto otázku sa necítim byť celkom kompetentná odpovedať. Bolo obdobie, a nie krátke, kedy som prózu takmer vôbec nečítala. Teraz sme v kontakte trochu viac, ale na nejaké prierezové závery to určite nestačí.

To, čo vnímam, je silná tendencia (nie je to však žiadna novinka, určite by sme ju mohli vysledovať už od 60. rokov minulého storočia, možno aj skôr) k semiotickému budovaniu rozprávania. To znamená, že do popredia vystupuje jazyk. Opúšťa svoju transparentnosť, aby na seba rôznymi spôsobmi upozornil.

Mám také diela rada, dokážem oceniť ich bystrosť, ironický nadhľad a kompozičnú pohotovosť, ale aj tak

uprednostňujem knihy, ktoré mi ponúkajú ucelenejší obraz sveta, aj s tým našim ľudským prežívaním.

Máte pri písaní nejaký svoj rituál alebo moment, kedy sa Vám tvorí najlepšie?

Pri písaní mi veľmi pomáha pohyb, kráčanie. Akoby existovala priama súvislosť medzi pohybom imaginácie a pohybom tela.

Ak neviem niečo vymyslieť, beriem psa a idem na prechádzku.

(Aj preto si myslím, že autorom na rezidenciách by mala byť prítomnosť psa povolená – venčenie je okrem iného dobrá pracovná stratégia) Iné rituály nemám. Len dosť pevnú disciplínu.

Sadám si k počítaču najneskôr o deviatej a robím plus-mínus do druhej. Potom si dám pauzu na obed a pokračujem popoludňajšou šichtou.

Samozrejme, sú dni, keď to nejde, a ja viem, že nemá zmysel to siliť. Vtedy sa snažím na rozpísaný príbeh vôbec nemyslieť..

Ktorá z Vašich kníh alebo projektov Vám je osobne najbližšia a prečo?

Takúto otázku som si nikdy nepoložila.

Ak niečo píšem, žijem tým. Dýcham s postavami, pozerám sa ich očami, cítim ich telom... Som v tom príbehu naplno ponorená. Až mám niekedy problém vynoriť sa späť do reality.

foto: Barnabáš Hamerlík

Takže najobľúbenejšia je asi vždy tá aktuálna. Ale nenapísala som toho zase tak veľa, aby som musela rekapitulovať. Zatiaľ to ešte nechajme otvorené, dobre?

Na čom aktuálne pracujete a na čo sa môžu čitatelia tešiť v najbližšom období?

V septembri sa chystám na rezidenciu do Budapešti s námetom na nový román Viditeľnosť. Veľmi sa na to teším a zároveň mám pred tým rešpekt. Materiál mám zozbieraný, viem

približne, čo chcem vypovedať a ako, ale akosi ten začiatok stále odkladám. Dúfam, že už nie nadlho. Kedy však kniha vznikne, zaručiť neviem. Najskôr budúci rok.

VÝSTAVA | Vlasta Žák, Martina Štěpán, Alexandra Atlasová – V zajatí čipky

Trvanie výstavy: **06. 05. 2026 → 16. 06. 2026**

Miesto konania: Slovenský inštitút v Budapešti | Rákóczi út 15, 1088

Ešte přístupné

do 16. júna

Foto: Slovenský inštitút v Budapešti / Zoltán Bölcskei

V ZAJATÍ ČIPKY

Gemer v Slovenskom inštitúte. Začiatkom mája sa v Slovenskom inštitúte v Budapešti predstavili gemerskí umelci a módna značka CSETNEKI, ktorí tradičné remeslo štítickej čipky interpretujú v súčasnej podobe a prinášajú ho do medzinárodného kultúrneho kontextu. Umelecké diela výtvarníkov rôznymi spôsobmi odzrkadľujú textilné tradície Gemera a krásu módy, zároveň však umožňujú nahliadnúť aj za oponu náročného sveta módného dizajnu a modelingu. Diela prechádzajú od jemného stvárnenia krásy až po provokatívne zobrazenia povrchnosti.

Výstava je prístupná v Slovenskom inštitúte do 16. júna.

KONCERT | XV. Cervinus umelecký festival – The Backwards

Termín a čas konania: **23. 07. 2026 | 20:30**

Miesto konania: Vodné divadlo v Sarvaši | Petőfi utca 7, 5540 Sarvaš

UŽ ČOSKORO!

23. júl

Foto: archív skupiny The Backwards

THE BACKWARDS

Autentická cesta časom do sveta Beatles na XV. Cervinus umeleckom festivale

Skupina The Backwards vznikla v roku 1995 v Košiciach a dnes patrí medzi najznámejšie Beatles revivalové skupiny na svete. Kapela sa neusiluje iba o interpretáciu piesní skupiny The Beatles, ale o čo najvernejšie priblíženie ich pôvodného zvuku, atmosféry a hudobného prejavu. Tajomstvo ich úspechu spočíva v detailoch. **Skupina vystúpila na mnohých medzinárodných pódioch a dvakrát zvíťazila na medzinárodnom New York Beatlefeste za najvernejšiu interpretáciu.**

Ich koncert je skutočnou cestou časom do sveta Beatles – naživo, autenticky a s pôsobivou pódiovou energiou.

KALENDÁR PODUJATÍ

JÚN 2026

Dátum	Podujatie	Miesto
03. 06. 2026	VÝSTAVA / PREDNÁŠKA Úspešný príbeh M. R. Štefánika	Dom slovenskej kultúry (Szlovák Kultúra Háza Békéscsaba, Kossuth tér 10)
18. 06. 2026	VÝSTAVA Aj výstavy majú svoje osudy... 25 rokov jednej výstavy Príbeh výstavy Alexander Dubček Štátnik Demokrat Európan	Slovenský inštitút v Budapešti

Tešíme sa na Vás na našich podujatiach!

OTVÁRACIA DOBA

Pondelok – Štvrtok: 10:00 – 16:00 | Piatok: 10:00 – 14:00 | Sobota – Nedela: Zatvorené

Adresa: Rákóczi út 15, 1088 Budapešť • **Tel.:** +36 (1) 327-4000

E-mail: si.budapest@mzv.sk • **Web:** www.mzv.sk/sibudapest

Facebook: www.facebook.com/sibudapest

Instagram: si_budapest

